

ДО
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ
НАЦИОНАЛНАТА АСОЦИАЦИЯ НА
РАБОТОДАТЕЛИТЕ ОТ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 15/2023 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С Определение от 17 октомври 2023 г. по к.д. № 15/2023 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на тричленен състав на Върховния административен съд на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 55а, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (Обн. ДВ, бр. 70/1998 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 66/2023 г.) Със същото определение Националната асоциация на работодателите от здравеопазването в Република България е конституирана като заинтересувана страна по делото, като е даден 30-дневен срок за представяне на становище.

Националната асоциация на работодателите от здравеопазването в Република България споделя мотивите изложени в искането на вносителите, поради следното:

Нормата на чл. 52, ал. 1 от Конституцията урежда два вида основни права на гражданите - право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, както и право на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон. Първото има безусловен характер и кореспондира с поето от държавата задължение за гарантиране на достъпна медицинска помощ. В изпълнение на това задължение, както и поетото от държавата задължение по чл. 52, ал. 3 от Конституцията за осъществяване на закрила на здравето на гражданите като публично благо и цел на националната здравна политика, Законът за здравното осигуряване (по-специално чл. 2, ал. 1, чл. 4, ал. 1, чл. 35, т. 1 и чл. 52, ал. 1 от ЗЗО) постановява принципа, че здравноосигурените лица не могат да бъдат лишени от предоставяне на медицинска помощ в рамките на гарантирания от закона пакет болнична медицинска дейност и от свободен избор на изпълнител поради изчерпване на средствата от разпределените на изпълнителите лимитирани бюджети. Това означава, че НЗОК е длъжна да заплаща всички здравни дейности в обхвата на този

пакет /чл.45, ал.1 ЗЗО/ на съответния изпълнител, предоставил медицинската помощ на здравноосигурените лица.

В противоречие с посочените императивни разпоредби е правилото на чл. 55а, ал. 2 от ЗЗО (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.), което постановява, че Националната здравноосигурителна каса не заплаща за **оказана от лечебните заведения медицинска и дентална помощ в нарушение на посочените в техните договори по чл. 59, ал. 1 обеми и стойности**. Това правило индиректно поставя лечебните заведения в невъзможност да предоставят съответната помощ на здравноосигурените лица, когато са изчерпани лимитите, тъй като това, от една страна, ще представлява нарушение на договорите по отношение на определените в тях обеми и стойности, а от друга поради необходимостта от финансиране на тези дейности, без което те на практика не биха могли да бъдат извършени. Оттук следва и изводът, че оказаната надлимитна помощ не е гарантирана от закона, като същата, съгласно процесната норма, може да бъде отказана на здравноосигуреното лице, което е упражнило правото си на избор да я получи от лечебното заведение, поради изчерпване на уговорения с НЗОК месечен лимит. Това директно противоречи на чл. 52, ал. 1 от Конституцията на Република България, който гарантира тези права.

Правото на достъпно здравеопазване на всички граждани не е предмет на ограничения и условия. Липсата на гарантираност на достъпа до медицинска помощ при спазване на принципа на равенство на всички граждани, противоречи на чл. 52, ал.1 от КРБ. Това право е обусловено единствено от изпълнение на техните задължения по здравното осигуряване. Изпълнението на тези задължения гарантира безусловното според Конституцията право на тази достъпна медицинска помощ. Неплащането на дейности извършени от лечебните заведения по реализиране на това право на достъпна медицинска помощ води до невъзможност тези лечебни заведения да реализират това конституционно право поради необходимостта от финансиране на тези дейности, без което те на практика не биха били извършени и съответно – в този случай правото на достъпно здравеопазване ще бъде нарушено при прилагането на тази разпоредба.. Недопустимо и в нарушение на чл. 6 и чл. 52 от Конституцията е практическото лишаване на тези граждани от правото на достъпна медицинска помощ заради това, че те се нуждаят от нея в периода на изчерпани лимити, третирайки ги неравнопоставено с тези, при които тази нужда е възникнала преди това.

Налице е пряка дискриминация по признак здравословно състояние през определен период, според който лицата, които се разболеят през един период ще са дискриминирани спрямо лицата, които се разболеят в друг период.

Отказът да бъде заплатена оказана медицинска помощ поради надвишаване на лимитите противоречи на финансовата логика, тъй като при всички случаи здравноосигурените лица, на които е оказана медицинска помощ над стойностите и обемите за съответното тримесечие, така или иначе биха я получили през същия месец при друг изпълнител на медицинска помощ, ненадхвърлил лимита на хоспитализация, или в по-късен момент през същата година при включването им в листата на чакащите, когато може да са в по-тежко здравословно състояние, изискващо извършването на повече и по-скъпи медицински дейности. Лимитирането на обемите и стойностите на

медицинските дейности ограничава правото на избор на пациента на лекарски екип, който неизбежно е част от екипа на определено лечебно заведение. Това има за последица ограничаване правото на конкуренция между болничните заведения и лекарските екипи, и свързаните с това последици – снижаване качеството на медицинските услуги, отнемане стимулите за изграждане на конкурентни предимства чрез осигуряване на съвременна медицинска апаратура и привличане на висококвалифициран медицински персонал. Като цяло това рефлектира неблагоприятно върху здравеопазването в национален мащаб.

В заключение, Националната асоциация на работодателите от здравеопазването в Република България изразява становище, че искането на тричленен състав на Върховния административен съд на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 55а, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (Обн. ДВ, бр. 70/1998 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 66/2023 г.) е основателно, поради което следва да бъде уважено от Конституционния съд.

**С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС
ДОЦ. Д-Р ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, Д.М.**

